

skellige have hørt den, skal jeg udtryffeligt sige, at det er min alvorlige Overbevisning, at Resultatet netop vilde blive meget heldigt med en Mand som det ærede Medlem. Gaa vi nu over paa Sjælland, have vi der en vidunderlig Anstalt i Sorø; en efter sin Virksomhed mere kostbar Indretning gives der heldigvis ikke i hele Landet. Jeg kan ikke vide, om man ikke engang kunde faae et saadant Syn paa den Sag, at man vilde sige: Nei, disse store Beløb kunne anvendes 10 Gange lykkeligere for Folket, end det sker. Seminarierne tør jeg ikke komme tilbage til, da der nylig er vedtaget en Lov, hvorefter et Seminarium skal nedlægges. Det er imidlertid min Mening, at de øvrige 4 ere aldeles overflødige for ikke at sige skadelige — jeg er mest tilbøjelig til at helde til den sidste Mening; thi jeg tror ikke, at de Clever, som udgaa fra disse Anstalter, i Livet ville svare til dem, der forberedes privat. Disse uddanne sig og arbejde sig op til Examen mere selvkændig, om de end ikke faae synnerlig bedre Karakter ved Examen end de Andre. Og naar vi see paa de enkelte Seminarier, paa det Lilstud, de faae fra Staten, og det Antal Clever, de levere, træffe vi Tilfælde, hvor hver Elev har kostet Staten omtrent 1000 Rd., idet der leveres 13—15 Clever for et Lilstud af 13—15 Tusinde Rigsdaler. Det er det Samme, som om Staten leverer hver Elev, der har bestaaet Examen, 1000 Rd. Hvad om man nu sagde: De uformuende unge Mænd, som bestaa en meget god Examen for Examenkommissionerne, skulle have en Præmie af Staten paa 500 Rd.; det er blot Halvdelen af det nævnte Beløb. Jeg er overbevist om, at hvis man gif den Bei — jeg for mit Vedkommende holder dog slet ikke af Præmiesystemet, men det kunde være en Middelvei at gaa henimod det frie Seminarvæsen — vilde man naa til et langt heldigere Resultat. De, som kjendte den vedkommende unge Mand nøiere, vilde nok kavere for ham for et saadant Beløb, indtil han fik Examen. — Som den ærede foregaaende Taler gjorde opmærksom paa, har Finantsloven ikke alene en finansiel, men ogsaa en politisk Side. Det er derfor ogsaa naturligt, at det er blevet Praxis at inddrage under Finantslovsforslagets Behandling Spørgsmaal af den Natur, som have en mere almindelig Interesse. Jeg kan da ikke sige Andet, end at jeg slutter mig til det ærede Medlems Betragtning om disse forunderlige Fordringer, som den meget ærede Indenrigsminister har stillet til Sogneraadene, og jeg kan gjøre det med en lignende Erfaring som har, da vi Begge have været nødt til at forsøge paa at efterkomme, hvad den ærede Minister i den Henseende har fordret. Jeg læste engang i min Barndom et Eventyr om en Svinebrend og en Prindsesse, tror jeg; den Sidste fik en Slags Indretning af den Første, hvorefter hun kunde se, hvad de kogte paa alle Støtterne omkring i Byen, og det var da saadan en deilig Ting at kunne se,

hvad der spistes hos Stomageren, Stræderen og Dagleieren, og Alle de, der have læst denne Fortælling, have jo mere sig over den; men ikke havde jeg troet, at den meget ærede Indenrigsminister skulde være kommen til at give et Exempel paa, at det havde været ønskeligt, om samtlige Kommuneraad i Landet i nogle Aar havde været i Besiddelse af en saadan Indretning, og at de derved havde høstet en saadan Erfaring, at de nu kunde opskrive disse deres Jagttagelser i en nøiagtig skematisk Form. Thi først da, tror jeg, de ville være i Stand til at besvare dette Spørgsmaal, af hvad Betskaffenhed Arbejdernes Maaltider ere. Det er en lille Notits ved Siden af den foregaaende ærede Talers Foredrag. Man har næret Frygt for, at man i de Tider, vi leve i, hvor Pengene tabe i Verdi, ikke skulde være i Stand til at holde Administrationen gaaende med de forresten store Beløb, vi give dertil. Der kan vistnok være begrundet Tvivl i saa Henseende, navnlig for mange af vore Bestillingsmænds og Embedsmænds Vedkommende, men skulde det dog ikke være sandt, skjøndt det ikke er lykkes os ved Revisionen af Lønningsloven at vise det, at vi have for mange Embedsmænd, og at en Del af dem har for lidt at bestille? Der er, for at nævne en enkelt Stat, Lødvæsenet. Der gives Lødvæsenets Embedsmænd, som have sagt til mig, støttet til deres egen personlige Erfaring, at der og der gaar denne eller hin Embedsmand aldeles overflødig, og det er gjerne ikke dem, der ere mindst, men dem, der ere bedst lønede, og se vi hen til de Udgifter, vi have paa flere Steder til Lødvæsen, i Forhold til vore Lødvæsen fra de samme Steder, saa skal jeg ikke negte, at disse tage saa store Procenter, at det er forbausende. Og naar jeg nu kommer ind paa et andet Omraade, kan jeg heller ikke negte, at naar man ser, hvorledes navnlig vore høiere Embedsmænd kunne benyttes til private Forretninger i et saa overordentligt Omfang, saa forekommer det mig, at der maa være nogle Feil med Hensyn til hele Anslaget af deres Arbejde; thi jeg har opfattet det saaledes, at en Arbejder er sin Løn værd; en Embedsmand er sin værd, men saa skal han ogsaa arbejde. Vi maa stille det rimelige Forlangende, at hans Tid og Kræfter staa til Statens Tjeneste, og kan han udrette mere og ikke nødvendigvis maa bruge sin Tid til sin videre Uddannelse til at dygtiggjøre sig i Statens Tjeneste, skal han være saa loyal at sige til sine Overordnede: jeg har f. Ex. 3 Timer tilovers om Dagen; jeg stiller mig til Disposition; have I Intet i Statens Tjeneste at bruge mig til? Men saa skulde han lønnes ordentlig. Jeg hørte forleden Dag en Bemærkning om en Embedsmand, at han havde 31 Forretninger, hvoraf den 31te var hans Embede, og det blev endog sagt om en Mand, der ingen Biskop holdt; thi holdt Vedkommende Stedfortrædere, der kunde gjøre det lige saa godt, ja maaske bedre end de selv, saa